

Path. spec.
254 do

Pathol. spec.
254 do

890.2

Rep. XXXV. 3. no. 69.

12407

RATIO
MEDENDI
FEBRIB. MALIGNIS,

ipſiꝝ; PESTI,
sec. INDICAT. CAVSAR. EFFICIENT.

ad
METHODVM
sec.

R. Rat. Ductum ac Art. Med. Pr. ac LL.
exhibitam

&

salutar. simul Experientiam,
diligentissime
monstratis

INSTRUMENTIS sive MEDIIS,
qua vocant,
Tradita.

JACOBO GÜNTHERO ZÜLCHOVIO Sil.
Phil. & utr. MED D. ac P. Cæs.

autore
Cùm in Bonor. Gr. tūm in Reipubl. Bon.
Edita.

BEGÆ typis Casparis Sigfridi. Anno 1617.

NOBILISSIMIS, ERV- DITIONE ac OMNI VIRTUTUM LAVDE PRAESTANTISSIMIS VVVV.

Dn. JOHANNI }
Dn. DANIELI } ab HESSEN & Stein,
Dn. FRIDERICO } Fratribus germanis,
Dn. MAXIMILIANO } in Stein, Minckow skij, Weigelsdorff,
Bramschitz, &c.

Amicis & Fautorib. observandiss.

Jacobus Güntherus Zülchovius Ph. & Med. D. ac
P. C. Salutem perennem.

Nec etus Adagium est, Nobilissimi, Praestantissimi
VVVV! HOMO HOMINI DEUS: et
Tullius à Platone p̄eclarè scriptum per pulcrè
monet, Non Nobis solum nos natos, sed partem.
Amicos sibi vendicare, partem & Patriam. Vbi quūm, ne
ulla in re Amicis officia nostra denegemus, Adagiō doceā-
mur, quid utiq̄ faciendum esse duxerimus, qūm non Amici,
non sodales nostri, sed eminentioris planē ordinis Homines,
quibus ut servitijs nostris recte pareamus haud facile ido-
nei existimemur, studia nostra desiderant & requirunt? et
quidem in negotio haud levi, verūm precioso admodum et
consideratu difficilimo; nec ad id exhibendum adagijs tam-
tum alliciamur, sed optimō & maximō omnium entium,
eorumq; omnium Factore JHOVAH, cogamur? sanè non
renitendum esse quivis, opinor, sentiet. Ipse ego ista apud
me considerans, postquam ante annum unum atq; alterum
in hanc Diæcesin, ubi pridem medicinam feceram, redijs-
sem; & optimi ac præstantissimi quidam Viri ex Vicinia
Tractatus de Curanda Febre Maligna, pesteq; ipsa conti-
nuationem ac perfectionem à me peterent & urgerent; re-
nuere

nuere haud quaquam vel potui vel debui. Proinde fortitudine honesta fatus recta viam ad eam perficiendam accedens tum alios circuam eamdem materiam versantes habui sollicitos, tum rectam Rationem ad principia Medica penes me ipsum consului. At status amplitudine, ut fieri facile potest, admonitus, ardui negotij dignitatem levi transcurso deformare haud volui, verum crebrius dispiciendam & DISTINCTO examine rem tractandam non abs re esse judicavi. Cumque edita esset prius Medendi Methodus pro indicatione Causarum Febris Malignas efficientium atque prodeundi mihi exorta, ut ex eo firmioris scientiae argumento, quid in reliquis partibus expectandum esset, prompte colligeretur, tanta diducta opus pertexui, hancque de Choragijs ipsis, Medijsque pro Curat. Febr. Malignar. ipsiusque Pestis requisitis, & aequaliter isti quidem Methodo, uti par erat, subjeci. Heic v. quum forsitan circuam bonas literas unius atque alterius scientiae, ut huic quoque ad Petrum Slotichium vestrum mentionem facerem, Hominem, si mentis perspicacia, Literar. in ipso eruditio & vita probitas spectetur, nequaquam certe insimulaudis, studium in hoc negocio meum tum probavit, tum si quid ederem, sub vestro nomine, patrocinioque, ut istud emitterem, autor mihi fuit. Vix n. alios in hoc provinciae nostrae tractu esse, quib. plus Literae studiaque nostra arridere queant, affirmabat. Huius igitur Viri judicio ductus, & denique ex ipso negocio persuasus sum. Quum n. crebro cum animo statuerem meo Veros huius regionis praecateris addictos Literis, ipsosque doctos conatibus meis praeclarious aut accuratus esse conciliando, & vos Literariæ Reipubl. celeberrima simul Membra agnosceremus, ob amorem. v. Musarum egregie essemus veneraturi: haud cuiquam præterquam vobis ista in serie tractatum hunc convenire cognovi. Addo, quod clarissimum vestri Generis nomen hic redeuntem.

me & auretenuis expertum jam dudum excitarat, & vel
singulorum favorem & patrocinia Musarum nostra. illece-
bris nobis ambiendum esse sub ipso redditu statim monuerat.
Videtis e. Nobiliss. & Pr. VV. quibus & quam magnis
utiq; causis tractatulum hunc sub vestro eaere nomine com-
motus sim, quae sanè licet & jam non obvenissent, fuerant
tamèn Muneris nostri ad Virtutes illas vestras, quarum
radijs Chrysocomi q. apparetis terræ nostræ, sanctiones ad-
huc plurimæ, quibus ad id genus officiorum meor. ferri, imò
accendi quiveram. *Vt n. optimar. artium præclarū Amo-*
rem, singularem indè doctrinam & præstantē morū digni-
tatem mittamus, an non de insigni variar. peregrinatio-
nū laude, partimq; Martialis experientiæ ac virtutis splen-
dore, et hinc confectam vobis eximiam Animi Humanitatē
ac gloriā ab omnibus unanimiter prædicamini, celebrami-
ni? et ut oportet eō nomine omnibus nominamini? Habatur
ergo publicitus Libellus hic assensu vestro, chresiq; suā fau-
stus, & fructu amoris vestri salutis gaudeat. Valete & b.
Literarum ac scientiar. Güntheriq; officiosissimi porrò me-
moria & amore auspiciatò prævalete! Nam ijsloviā è Mu-
seio nostro. Idib. Jul. An. S. H. M. DC. XVII.

Ad Lectorem.

Hoc infesta Lui Lector studiose Libellō
Redditæ Peonij Pharmaca vatis habes.
Antiquos verè passim mirabere ductus,
Quæq; juvant veterum scita novella modos.
Non labor hic parvus bene Febrem auferre Malignam,
Tollere qvin pestis spicula majus opus.
Omnia Güntherus quæ testor acumine præstans
Arte sat & Methodo præstitut atq; Die.

I. A. S.

DE

De
Febrium Malignarum
Curatione.

quoad Materiam & Instrumenta
Medic. sec. indicat. Causar. effic.

Medicinae Instrumenta, ut in reliquis Morbis tol-
lendis, sic & in Febribus Malignis, & Ear. po-
tissimum causis eradicandis, Trium sunt Gene-
rum sive Triplicia; Diætetica nempè, Phar-
maceutica, & Cheirurgica. Hæc itaq; vel
sola, vel conjuncta quomodò pro singulis cau-
sis adhibenda sint, succinctâ meditatione
observabimus.

Loc. I. De Eiectione Vaporum ac
Fuliginum.

AC primùm pro Vaporum ac **F U L I G I N U M** I.Cra.de Feb.
cor ferientium, ut loquitur doctissimus Cra- pestil.
to, Evacuatione, Diætinæ iubet uti Aëre, non
frigidore, quo vapores ad superficiem & exi-
tum per poros tendere prohiberentur, sed calidore ali-
quantum, pro facilitiore eventatione; victus item ratione, Id.Cons.Sch.
que Spiritus foveat, eas esse minuendas h. e. opprimen.
das & consumendas: ad quam rationem quidem spectant
Cinamonum, coriandrum, vinum & aspectu & viribus
aquosum juxta Paul l. 2.c.17. aliaq; que desiccando con-
sumunt, quo fine Brassicam commendat Galenus comment.
de paratu facilibus, & lib. 2. de comp. Med. sec locos con-
tra dolorem cap. ex Ebrietate. Iubet Eadem & somno uti
Anec

- Id. Cōf. Sch.** nec multō nec nullo vel nimis brevi : quippe quod in
 35. **Multo somno** Fuligines confortius occupant, in **Nullo**
v. digestione sui carent, & inquietudine continuâ nimis
infirmant: Præterea Abstinere jubet ab ira, quæ movet
Pet. Math. & acuit; & à Mæstitia, quæ calorem nativum exting-
Cōf. Sch. 182. vit, concoctionem impedit; & à Timore, qui spiritus de-
 bilitat & cor inficit. Cæterū displodendæ sunt Motu et
 Lætitia Mediocri, quam Musicâ & jocis conciliari vult
 Celsus (at huic Comicus- Tu si illeic essem longè aliter senti-
 res) & tamdēm detrahendæ Beneficiō deijcientis Alvi de-
 bitō. Contrā obstrunctiones Resolutionem etiam meatu-
 um Aëre temperatō & humidō, cibisq; & potu humidis,
 (nontamen, qui putredinem & malignitatem foveant
 & angeant) ut Beta, Spinachis cum passulis, Lactuca
 cum ol. Oliuarum, diureticisq; (nontamen, qui calidio-
 res sint) utp. Hordeō rectè absq; mala infestatione paratō &
 faciendam esse monet, ut corpus materiâ & Excrementis
 vaporositates augentibus vacet, fiatq; magis perspirabiles;
 quin & præperandam ad instituendam Humoris putridiæ
 Educationem, de cuius Instrumentis paulò post dicetur.
Gal. in I. Quæuaneu līn̄ positis quidem ijs indicationibus suppedita-
Hipp Epid. tam simplicia quam composita pharmaca; Sed Dige-
con. I. Paulus rentia, facultatibus & effectu calida, quæ cunctim adstri-
lib. I. c. 21. Etiam rectè aperiant, ut ait Paulus, convenientibus Fri-
 gidis temperanda, ut in Febricitantibus omnibus, ceu pa-
 tet ex Galeno lib. I. & 9. de comp. Med. κατάτον. Sim-
 plicia quidem, I. quæ spiritus confortant ad opprimendum
 spiritus præternaturaleis, ut est Aurum, corallium, feni-
Fern. Meth. I. culum, coriandrum, galanga. 2. Quæ consumunt, ut
 5, c. 21. Paul. sunt Carduus, Absinthium &c. 3. Quæ displodunt, hali-
lib. I. c. 15. tuosumq; reddunt, quod corpore transpirare debet, quùm,
 quod tale non sit, eò id in causa sit, teste Paulo: & Quæ ex-
 plor.

plodunt per superficiem Corporis Calida & sicca, ut sunt Gal. I. 3. de
cornu cervi, Veronica, Scabiosa, Absinthium, Anissum
Cinx. Avic. & salia ex his parata &c. ad 3. i. pl. minus.
Composita vero, ut sunt Theriaca, que primum Caloris
gradum vix excedit & Bezoartica omnia, Mithridati-
um. (ad 3. i. pl. m. pro rat. virium, etatis & id genus) &
ex Simplicibus istis collecta cum Emulsionibus vel Aquis
quodq; dictorum Simpliciū, adq; Sudandi habitum compa-
randum danda, quem tamen præcipuo miraculo comparat
saluberrimumq; reddit Leo Hermeticus è Sole Joviali ge-
neratus. Observata scilicet temporis conditione, ut æstate
Calida expulsiva frigidis alterentur, et cum ijs dentur,
quæ in hyeme sinè ijs cum suis appropriatis vehiculis ferè
porrigi possunt: nec n. omnibus anni temporibus quævis
remedia promiscue convenient.

Meatum resolutioni ac obstructionum medelæ Ea-
dem pharmaceutice iuxta Galen. & Paulum offert Di-
scutientia Calida & sicca, quæq; digerunt & incidunt,
qualia sunt Centaurea major, Petroselinum (sed frigidis
hic alterata) Chamedrijs, semē Cucumeris domestici, Car-
duus in primis, raphanus, & similia, Decoccta vel in Syru-
pos aut succos redacta, & ab unc. 1. ad iij. iiiij. sumenda sæ-
pius. Repressioni & discussioni circa cor inservit Epi-
thema ex oleo & aceto & similibns, suadente Galeno.

Sic & Cheirurgice Vapores Fuliginesq; à Corde eli-
cit & ex universo exhalare facit Venæ mediæ tempestivæ
et maturâ sectione ad une. iij. pl. min. pro ratione plenitudi-
nis, etatis et virtutis.

L. II. De Exstirpatione & Eductione Humo- ris peccantis.

A 2

Et

Gal. I. 3. de
Med.sec.loc.
de nar. affect
Avic. I. 2. tr.
2. c. I.
Zach. Barth.
ee Feb. Mal.

Gal. I. 3. de
cōp.sec. loc.

lib.de paratu
Fac. et l. I.
Comp. Med.
sloc.

Paul,l.6.c.40
Fern. Meth.
Med.lib. 3.c.
II.

lib. de par.
Fac. de Dol.
cap. ex vapo-
rib.

Fern. Path.
lib. 4. c. 2.
Gal. de sectis.
Fern. path.
4. c. 5.

Paul. l. 2. c. 17.
Fern. Ther. l.

2. c. 13.

Fav. de Febr.
c. 5. et Mon-
tagn. Cons.
Gal. in 3. Hip.
Ep. Com. 1.

& 3.

Fern. Meth.
M. lib. 2. c. 7.

Paul. l. 2. c. 27.
Avic. l. 4. f. 1.

tr. 2. c. 47.

Fern. Ther.
l. 2. c. 10.

Et illis quidem medijs Vapores maligni multa ex parte premuntur, discutiuntur, & expelluntur, sed fomes restat, in Humoralibus maximè, nempè Humor peccans vel retenta excrementa, undè subducenda est & alvus precipiente Galeno. Ea ergò quib⁹ Instrumentis juxta ratione tollenda sint, protinus videndum.

Pro Humoris autem illius natura, qui exstirpandus est, Materia Curationis suppeditatur in singulis Febris malignae speciebus singularis.

In Synocho putrida quidem specialiter sic dicta, quum alias omnes Humorales sint Synochi, in temperatis his medijs Regionibus, nec sub septentrione nec sub Meridie strictè sitis, Sangvis & putrefactus & abundans per cheirurgiæ subsidium seu phlebotomiam et Ventris solutionem curatur, uti de Febrium pestilentialium curatione Avicenna expressè ait: Summa Curationis est exiccatio, & illud cum phlebotomia & solutione ventris. Si materia vincens fuerit Sanguinea fiat phlebotomia, & si fuerint alij Humores, evacuentur. Quoad Phlebotomiam, citò (& ut è Methodi regulis patet) quum Vires sunt validæ antè tertium ferè diem vel tertio, quod quartus impropriè est criticus (nisi magna Virtutis constantia et posthac evidentis simis argumentis se ostendat, ut est exemplum ap. Hippocrate) Vene Cordialis, quod maximè in Corde Sanguis exsuperat (Gal. in introd. de Hum.) vel interioris cubiti dextri sectionem requirit, quo usq; deficiat etiam anima, quam omittere unà cum Ventris solutione addere potest opere pilationi & coarctationi, & sic augere putredinem & caliditatem. Sed Lypothymia heic intelligitur, non Syncpe vera, Fern. gravior: nec exquisitam fieri volunt Autores rationales missionem, quod nimium resolvat spiritus, quin & calorem naturalem & vires debiliter, ut Materia venenosa,

nenosā, quae latet in corpore, è directo opprimat vitalem: Gal. I. i. ad
undē et Galenus parcius agere jubet et potius partiri phle-
botomie actum, & Avicenna addit, Si corpus fuerit forte.
Ac id quidem, si Exanthemata nondum extiterint: Ea v.
aut quidvis si prohibuerit aliud, Cucurbitula tutò adhi-
bentur cum scarificatione; prius tamen evacuatō corpore
(Pau. l. 6. c. 41.) & quidem cum clystere materierum,
communium facta diversione. Optimum etiam esset aperi-
ri à Natura Hæmorrhoides juxta Hippocratē lib. 2. aph.
31. vel sanguisugis elici et dein cucurbitulas applicari.
Summoperè etiā cōducent in omnibus pestilentibus Ve-
scicatoria, que & Itali plurimū commendant, ubi prius
Locarubificātur pannis lineis molibus vel Carmasino ru-
beo: deindē suprà Carpum in brachio, inq. sylvestri pedis
parte applicantur parata ex fermento & aceto vini, asper-
sis fortè cantharidibus præparatis, vel & Euphorbio, si va-
lidius requiratur.

Pharmacia eidem tribuit pro evacuatione Agarici (quod
stomacho non admodum inimicus teste Paulo, & omnibus
membris saluberr.) quoddam infusum propinandum vel
trochiscati pulverem. Ut iliter etiā usurpatur Senna uni-
versim purgans additā Cassiā fistulari, Thamarindorū
pulpā & passulis, item Floribus Persicorum malor. pro le-
nificatione scil. naturæ, quæ semper requiritur, prout mo-
net Avicennas. Si Bilis in Venis admixteratio habenda, Avic. I. 4. f.
cōducit etiam Manna, Rosatum solutivum & Rhabarbari
infusio, ut vocant, item Elect. Lenitivum additis aliquan-
do Specieb. Episcopi, Elect. Cathol. interdū cū Mechoaca
vel potius Tryphera persica (quibus addi potest Campho-
ra propter malignitatem, quæ humoris inest) sicq. minuitur
abundans & eo ab amico amplexu Veneris venerato quum
totum corpus vix expeditat rarefacere etiam, priusquam

Glau. c. 6.
Avic. I. 4.f.I.
tr. 2. c. 47.

Montagn.
Conf. 287.
Avic. cit. I.
Gal. 12. Meth.
Med. c. 19.

Oribas. I. 8.
coll. 19.

Paul. I. 7. c. 4.
Fern. Meth.
I. 5. c. II.

Avic. I. 4. f.
I. tr. 2. c. 47.
Fern. Ther. I.
2. c. 13.

Avic. loc. cit. evacuatum. Paul. l. 2. c. 17. Interdum v. requiritur in-
grossatio tenuioris sanguinis, valde aquosi & cholerici, in-
terdum subtilatio grossioris (antecedente nempè diæta
humoris grossi generativâ) itē Digestio aliqua crudi Hu-
moris in repletione nauseativa: et heic Mirobalani et fum-
terræ locum habet, illeic Syr. & Fulapium Violac. Endiv.
Cytonior, de Berber. Rob. jujubar. &c. Regimen sit ijs,
quæ aperiunt & incident, ubi opus, & quæ sedant Ebul-
litionem: Ex iuiubis, lentibus cum aceto & granatis, &
sumach, addita constrictione correctione per Siracost.
& prunas cum cucurbita & herba acetosa, intybisq; qua-
tuor generum.

TRANSPIRATIONEM Eadem promo-
vent, que fuligines & vapores malignos sudore ejiciunt,
de quibus Paulò antè egimus. assurno & Semine Napi &
eius emulsione, Scordio & Card. bend. horumq; succis &
Extractis. DIÆta suadet eadem, que non valenter
usq; calefaciunt & exiccant, ut cremorem pt sanæ, quam
mulsam, Apij juscula de radice, oxymel, & vinum: quo-
Paul. l. 2. c. 17. sum addit Paulus in omnib. putridis, quod universas pro-
movet Vacuationes, ni obstet febris magnitudo, & Aquā,
nisi ventriculus coctione deficiat. Ut ita absoluta sit San-
Gal. de El. l. 2 gvinis cumbile admixta (Gal. de Elem.) heic & putrefa-
cti & Abundantis Evacuatio.

In Causo vel Febre Ardente & Tertiana Malignis, &
Paul. l. 2. c. 33. Semitertiana, ubi Bilis pituitam vincit (quùm inter se &
Gal. in 1. Hip. magnam habeant affinitatem propter eundem humorum,
Ep. Com. 2. licet locis differant }, itidem antè quartum statim, tertio
Gal. in 3. Ep. forte die (uti Hippocrates in magnis Morbis semper con-
Com. I. ssevit) propter Bilem utrobiq; putridam & exuperantem
juxta jecoris Venas, teste Galeno in Medico, CHEIRVR-
gia, si plethora sanguinea adest, Venam secare jubet, ut
viam

Viam combustionis resolvat, & copiam Sanguine mixtam
minuat, insitae & dominantis Biles, quæ unâ cum San-
guine in vasorum seu venarum caputinibus continetur, &
Tertianis in Toto carnosè spiraculo impedito congesta est,
exspirationem præbeat. PHARMACIA v. quod in ven-
triculum confluit, juxta Paulum nostrum, vomitionibus, Paul. I. 2. c. 19.
quod ad inferiora vergit, alvi dejectionibus abigere iu-
bet, & sanè per eccoproticon primis tribus diebus clysteria
porrigit è Hydrolæo, melle, sale vero sive sec. exter. ex Gal. in Fern.
Hydromelite, oleo & sale, similiter & per urinas Apij & Meth. I. 4. c.
anethi decocto vel in fuso saltim: dein in tertianis cum si- 13. & I. 5. c. 15.
gnis concoctionis Absinthium prodest Evacuatio a accura- 1. 4. f. I. c. 94.
tior fieri debet festinâter, ubi opus est, juxta Principem; &
indiget Lenificatione in principio meliore cum Decocâto
Altheæ sive Maluæ, iuiubarum, Sebesten, rad. lily & O-
leô violarum & sumische & baurachijs sive blitis & che-
bulis; præterea eductione per senam, Mannam, syr. Rosat.
vel violat solutium, Rhabarbarum ex infusione, Syr. Per.
sicor. Elect. Diaprunis utrumq., Hieram simpli. Thama- Avic. 4. f. I. tr.
rindos cum prunis & passulis ac violis; e. q. omnia varijs
modis secundum artem, adiectis cordialibus aut eor. essen- I. c. 45.
tiis è mutuo ☽ & q. confluxu probè tinctis disposita, ut quæ
ex venis Iecinoris & ventris purgant (Gal. sup. c. loco) ad-
hiberi possunt et debent. Sicuti et pilulæ è Hiera, pil. Sto-
mach. pil. rufi, Assaiereth, imperiales, Validiores pil. sive
quibus, aureæ &c. Spiraculum impeditum solvit Tran-
spiratione, quam, si clysteria aut purgantia præmissa eti-
am quartâ vel sextâ, per agit Aquâ Nucum, item Tussi- Cr. c. Sch. c.
lag. plantagin. Hyperici, Carduiben Tormentillæ,
horumq. succo & Extracto præcipue: sic & Terra sigilla- 278.
ta, Os de c. et Cornu Cervi ustum conveniunt, quibus re- Trag. de
Etè adjungitur interdum Lapis Bezoar aut species Libe- Tussil.
rant.

rant. Imperatoris. Quin & putrida omnia per uricas, ut
Petroselinô, feniculô, chamedriô &c. expurgare liceat: &
per vomitum, si sua sponte impetum ad os ventriculi faci-
sant, quum alioqui non oporteat ea præter naturam irri-
tare, sicq; putrida bilis expellitur. Pro Digestione cholerice
materiæ (si ea urgeri potest) convenient Rob Ribes, Syr.
Violac. de Bisant. cum aceto iuinbar. acetos. Citri, Mali
punici. Sem. Cucumeris, lichen (Fernel.) carduô Benedictô
Fern. Meth. & Cichor. Borrag. Violar. Bugloss. semper cum granato.
Med. I. 5. c. 4. rum muzorum succo urgendo, item Anserinâ (quas herbas
maximi fecit Carrichterus D Maximiliani) Aqua item
Endiviae, acetosæ, cuscutæ, fumi terræ, card. bn. factis ex ijs
Misturis aut Apozematis ad placid. sec. art. & conditio-
nem ægri ipsius atq; morbi. Faciunt huc præterea conf.
Diarrhodon, triasandalon, Trochisci. Viol. de spodio cum
semine Acetosæ contrita, Trochisci de Eupatorio, item de
Berberis cum Sach. cum Aqua cuscutæ & Aq. Lactis ca-
prini exhibiti &c. DIÆTA in Cibis commendat Radi-
cem Cichoreæ, aut, quia amarior, Rad. Endivie, item
Cressones in fontibus nascentes coctos cum cibis, vel in sa-
latitio aut sepi. præterea locum habent in cibarijs Succus
Arantiorum, Granatorum muzorum, limonum non sali-
torum, item Gelsina cum paucocroco & absq; aromatis.
Commendantur etiam spinachia & bleta, aliquando Rad.
Raparum cum folijs: & preciosum est salatitium Lychen
seu Epatica fontalis cum aceto, cum qua et brodia pullorū,
lactentis vituli, perdicum, phasianorum et similiū co-
quantur. Vinum interdicitur primū, tandem visis no-
tis concoctionis tenui, aquosum & modicum conceditur.

Montagn.
id. Conf. 277

In CAVSO NOTHO, in quo Pituita B. lem excedere
videtur parumper, et in Quotidiana et Semitertiana ma-
ligna Vena sectio directè ratione cauæ, (quamvis Do-
ctores

Etores in Omni putrida videntur eam permittere) locum, Vid. Conf. 1
vix raro habent, quum humor, præsertim in tali forte tem- Sch. p. 1148.
peramento, multum sit frigidus, isq; in abundantia (Gal. Gal. in I. Hip.
inj. Hip.) nec in intermittente illa materia peccans in Epid. Com. 2.
masis maioribus (Fern. Th. l. 2.) In PHARMACIA Fern. Th. l. 2.
Natiuum Calorem aliquamorā iuuant ac indigestam Pi- c. 6.
tuitam Bile ignitam (Gal. de Na. Hum. Com. 2.) ex Paul. 2. c. 24.
qua Quotidiana fieri solet (Gal. c. l.) digerit Syrupus A- Gal. l. 2. de
cetosus simplex, oximel, Mel rosatum colatum, Aqua uel Med. fec. loc.
Decoctum Anethi, Feniculi, Hyssopi, Bethonicae, Tana- de dol. cap.
ceti, Absinthij, quod & Biliosum mixtum purgat, atque
ipsum etiam pituitæ Vacuande est iuxta Paulum lib. 7.
c. 4. Copia minutionem seu purgationem præstat vomito- Paul. cit. l. et
rium è mitioribus videl. ex raicula post cibos sumta, ex l. 2. c. 23.
Agarico, iulis inglandis, Sale communi & Aqua tepi-
da, si nihil impedit: alias per inferna commoda est Eva-
cuatio per Senam cum Thamārindis et Elect. Lenitivum,
quod vocant, additâ paucitate Sper. Episcopi: Post Dige-
stionem accurasier cum Rad. Mechoacanne, Speciebus E-
piscopi iuncta, item Agarico, Turpetho, Elect. Ind.mai.
& min. Hierà Pachi, Elect. Benedictæ, Diaphænico, pill.
de Agarico, Polychresta, cum Succo Rosar. Elect. Ha-
mech. Danda etiam Diuretica primis diebus iuxta Paul. Paul. 2. c. 23.
Transpirationem v. heic moderatur, cum fructu ipsum
Tanacetum, Scabiosa, Veronica, Carduus, Cornu Cerui, Gal. l. 2. de
Theriaca, Diascincu &c. aliquo modō frigidis correcta, Anti.
præsertim in Quotidiana. In DIÆTA Aqua Hordei Paul. l. 2. c. 29.
cum Feniculo & Beta cum aceto parata atque Sale condi- Avic. l. 4. fen.
ta, in potu Aqua diluta cum mulsa. Balnea propter cru- tr. 2. c. 33. I
dam impuritatem ac putredinem, repletionemq; in omni- Id. ib. ca. 44.
bus illis malignis prohibenda sunt, ut monet Avicennas, et Fern. Ther.
nisi forte in Declinatione manifesta. l. 2. c. 20,

B

In cor. 151

Fer. path. l. 4. In CAVSO NOTHO, ubi Signa Pituitæ & Biliæ
c. 13. equaliter se habent (Fern. Pathol. l. 4. c. 2.) & in Terti-
Paul. l. 2. c. 20. ana Notha, quæ sic, vel etiam è vitellina in vētr putrescē-
Auic. l. 4. f. 1. te, vel Semitertiana, & quæ equaliter se habet, DIETA
tr. z. c. 47. Sorbitones concoctu faciles, Aquam Hordei pro potu, A-
quam Mulsam ad discernendum abluendumq; , in qua est
Fernel. Meth. apertio & abstersio, item iusc. cum Rad. Cichorij &c. præ-
l. 5. c. 4. scribit, sed fiat cum lenitate naturæ. Avicen. l. 4. CHIR-
URGIA vena sectionem aliquam plethorico Corpori ad
minuendum: PHARMACIA Digestionem aliquam
molitur Oxymelle, Syrupo Acetosò simp. Syr. de Cichor.
cum Rhab. & Syr. atq; Medulla Pomorum Granator. præ-
tereà Decocto Polytrichi, Callitrichi, Calidis mediocri-
bus, et qua non vehementer calefaciunt & exiccant (Paul. c.
l.) Herbae & Florum Tanaceti Decocto, item Hylsopi,
Origani, Bethon. Feniculi, Prasij, Apij, Petroselini,
Trichomanis, Rorifmarini, Capill. & Fumarie, Cuscutæ
& quæ urinam cident, Rad. & Sem. Asparagi, Feniculi,
(in Tertia Notha post Septimum Paulus Absinthium
commendat in specie) & similium. Quam sanè Digestio-
nem in Intermittentibus, si non tām multitudo humorum
l. 4. f. 1. tr. 2. quam oppilationes sentiantur à grossitudine & Viscosita-
c. 33. te ipsorum, magis necessariam esse scribit Avicenna, quam
Phlebotomiam & Evacuationem superfluas, ita ut fiat
cum aperitivis & abstersivis, non tamen (quia febris)
abstersivis calidioribus, sed per alia, que sunt inter Syru-
pum acetosum purum usq; ad eum, qui est cum seminibus:
& ab Aqua Endiviae usq; ad Aquam feniculi. Evacua-
tionem partim Clysteribus non admodum mollibus (Paul.
l. 5. c. 8. cit. l.) partim Turpetho parcè dato, partim polypodio, A-
loë & Cassia fistulari, quod molliter ventrem subducunt,
Id. l. 7. c. 3. commode peragit: neq; adversatur Rhabarbarum longè
mitius,

mitius, Agaricum (quod passim viscerum etium obstru. Fern. Meth.
 ctionibus purgando medetur) Senam, & Bilis maximè Med. I. 5. c. H.
 causà Thamarindos & Rosatum solutivum. Prodest il-
 lud etiàm Rhabarbarum quod nobis Monachorum dici. Trag. Herb.
 tur, de Ruminum præstantiorum genere; item Germina P. I. c. 104.
 Crambe leviter cocta, iuxta Caton. & Dioscorid. cùm Cat. c. 15. f. 157
 Sale nitro & Rad. jreos, pertinent huc succus Rosarum,
 confect. Hamech cum Rhab (Montagn. c. 287.) Syru-
 pus de Tribus, Diacatholicon &c. adiectis Herbis &
 Radicibus Cichorij, cui ipse Dioscorides vim Flavam Bi- Diosc. I. 4. c.
 lem & Pituitam ducendi per alvum tribuit, alijsque 185
 indicatis, ut fiant apozemata seu potionis, pilulae, boli Gal. I. de Cōp.
 &c. Licet & Scammoniatis uti in robustioribus biliosis Med. sec. lo.
 (Gal. xal. T.) nisi febris & stomachi imbecillitas ob- initio.
 stet (Paul. I. 7.) Subvenit quoq; vomitus Tertianæ diu-
 turniori fove in altum elevatò aut Lunâ bene Cancris an-
 te excitatus. Transpiratio tutò perficitur heic Vena in-
 plethoricis sectione & dia Doges ex Cornu Cervi, ze-
 doaria & Decacto, Succo vel Sale Tanaceti, item Rutæ Trag. Herb.
 fol. cum seminibus, Nepeta Montana, Hyperici, Nardi.

In QVARTANA vel alias Chronica iux. Mon-
 tag Digestio Melancholici & atri Humoris, ac pituitosi, Paul. I. 2. c. 22.
 feculentis Sangvinis interdum fit per DIETAM emol-
 liendo & penetrando (quum Atra Bilis sit gravissima & Gal. de Ele-
 motulenta (Gal. de Elem.) Pituita etiàm frigidissima,
 & Viscosissima, quum & vi agatur (Gal. de N. H.) Diu-
 reticus, ubi absint humectantia nimium refriger. Paul. I.
 2. c. 22. ut Atriplici, spinacia, petroselino feniculo, Sem.
 Alkekengi: Per THARMACIAM, cum Syrupo Ace- Gal. de Atra
 toso (quod in primis Acetum tenui substantia penetrat & B.
 digerit) & Oxymelle, Syr. Epithimi, quod Paulus tan- Paul. I. 7. c. 4.
 topere commendat, nèm Bethonicæ, absinthij, Epithim-
 bri,

Trag. p. i. c. 51 bri, Pulegij, (Trag. p. i. c. 6.) Rad. ireos, & Centau-
Trag. H. l. i. reæ Maioris, si addatur Rosaceum & Oxymel. præterea
c. 44. Syrup. de. ij. radicibus, & de succo borraginis, cum Hys-
sopo, Salvia & melle. Syrupis etiam & Aquis de Fumo-
terra, de pomis comp. acetosæ, de Cort. Citri, de Lupu-
lis, Aq. Melissæ, Cardui bened. Buglossæ &c. adie-
tis ijs, quæ reliquæ indicationes jubent, per Syrupos vel
Carr. Pract. Apozemata, Capiller. & Absinthij, Serpilli, Liliij Con-
lib. i. c. 67. 68. vallij, Buglossæ, per Asarum correctum cum aceto; item
Aq. Cumini, & infusum Cinerum, Rubi & Ligni A-
vellan. Pro Fæminis v. maximè centaureâ, Melissâ, vel
Abrotanô. Montagnana utitur Syr. de Limonibus, ace-
Gal. 9. sec. loc. toſe, de Bisantijs. Stæchas etiam attenuat, & simul pu-
de colice An- tredinem arcet, teste Galenô. Evacuatio & minoratio fit
dromachi. apparentibus Concoctionis notis, pedentim et ſepiuſ, quod
Paul. l. 2. c. 22. Paulus quoq; ſuadet, CHYRVRGICE, per Venæ ſecti-
Montag. c. onem Lienaris vel Salvatelle producendo crassò ſanguini-
ne, ſi exuperet; PHARMACEUTICE v. uſu Clyſteri-
286. Pau. c. 1. Trag. i. c. 6. um per initia iuxta Paul. Aloes cum pulegio, pillular.
Masticinarum ad 3. ſſ. antè Cænam; alias v. aſſumtô
Diacatholicô, Confect. Hamech, polypodiô, Pulpâ Tha-
marindorum, Prunorum, Paſſular. adiectis Myrobalanis et
Car. Pr. l. i. Digestivis. item Rhabarbarô correctô cum flor. genistæ,
ca. 67. pro Fæminis præcipue veratro nigro cum Melissa vel A-
Mon. Cons. 266. brotano. Montagnana utitur Trypherâ persicâ Mes. &
Succô Rosar. cum Aqua Hordei. Facit huc item Sena cum
Epithymo, Hierax ex Colocynthide vel ſola vel cum vera-
Gal. i. de tri pauxillo vel cum Polypodio, pilulae ex Aloe (G. al.)
comp. Med. Pil. inde vel è fumaria. Sic danda porrò, quæ urinam
sec. loc. ſt. init. cident, Paul. l. 2. c. 22. ut Feniculi, Carvi, Cucurbitæ
ſemina &c. Tandem ſic obſtructionibus, quæ ſunt putre-
factionis in Humoribus cauſa, & Digestionibus accuratis,

&

¶ Evacuationibus solutis TRANSPIRATIO Medi- Paul. c. 1.
camentis de viperis (Paul. l. 2.) Theriace, Mithridatij, vel
Antidotij Gal. è Nicostato, aliquoties manè sumti, Sale Gal. I. 2.
item Absinthij & Hypericonis, Decocto Rutæ cum semi- de Antid.
nibz, magno cū fructu qvaritur. Dari etenim possunt AN- Trag. in Her.
tidot. Älij Galli ad lethalia (quart. fabæ) Antid. diaescin-
cu &c. Et sic Humores etiam Febrem Causantes insingulis
speciebus monstratis instrumentis materiarum sec. rationem
& experientiam practicam tolluntur. Quæ quidem, in
simplicibus sic se ritè habent, in Compositis v. necessaria
fuerit, ut ad mixturam humorum intentius attendat Me-
dicus, atq; ex istis simplicibus Competentibus pro inuenta
proportione humorum in Composita aliqua febre Compo-
sitam Medicinam passim prudenter constituat.

Loc: iii De Ejecione VENENI.

Postremo pro veneno expellendo, sicuti & Alexiteria Fer. Meth.
merito inter Evacuantia numerantur, in venenatis Mali- Med. I. 4.c.5.
gnis Instrumenta Medica suppeditantur, in Trivatis qui-
dem, licet Maculis quoq; insignitis (Cons. Sch. m. p. 1153.) Cra. Conf.
quo ad Cheirurgiam ipsa vena Sectio in Principio h. e.
antè Quartum diem (prius qvùm Omnia in Corpore
turbata, & iam latè progressum & diffusum est Malum, ac
Universæ masse sanguineæ Communicatum, ne vires de-
struantur, & exanthemata iam fortè appareant, ne Na-
tura sic retrahatur ab opera) in ijs Qui Sanguine abun-
dant, & in Mulieribus consuetis id facere intrà. vij. Men-
sem à Conceptione, ut Natura ab oncre liberetur, obstru-
ctiones tollantur & putredo corruptionem non augeat. Of-
feruntur etiam præsertim in infantibus & pueris Hirudi-
nes, item Scarificationes pedum & natum, si adsu artifex.

Cr. Conf.
Sch. p. 1103.

Quo ad Pharmaciam, qum mora digerendi non sit ad aliquam distantiam (in ijs, qui malis humoribus pleni sunt) non inutiliter sub initio exhibentur Oxymel cum Agario, infuso senie, additò Feniculi parum, quod Pituitam & adusta evacuat: præterea & Syrupus Rosatus sol. Cum pulpa Thamarindorum, qui siccis biliros humores purgat, & utrumq; v. veneno quoq; resistit, qualia omnino in his Febribus ex alijs Indicationibus etiam subministra-re convenit & oportet.

Dantur a. à unc. j. ss. ad unc. ij. ss. ut Crato monet. Quin etiam Clyster cum commodo statim initio in ijs tur simili-siter paratum, quale est è Decocto Malvae in Iure Galli-næ, adiecto Sacharo. Dein Expulso per sudorem rectè ten-tatur ijs, quæ materiam ad cutim & sudores mouere pos-sunt non nimis calida aut certè frigidis adiectis Correcta.

Qvò pertinent semen Napi, quo & Antidota veterum gaudent, cum Sem. Citri, quod omne Venenum præstan-
Gal. de
Antid. lib. 2. ter impugnat (Montagn. c. 287.) unicornu rerum à gr. 4.
Mont. c. 287. ad 10. Cornu Cerui, Os de c. c. & Zedoaria, hæc in pauci-tate; sic & Terra Sigillata vera, Bolus, Myrrha & Co-stus (Gal. de Antid. l. 1.) Radix tormentille, Bistortæ, Scabiosæ Radix & Herba, maximè v. Salia ex his para-ta, qvùm sublimius ferantur, & ad superficiem penetrent, adiectis etiam Margarithis & Oculis, quos vocant Can-crorum.

Trag. de Ver. & Card. p. 2. c. 107. Egregiè avellit à Corde & expellit veronicae in vino maceratae Destillatum vel Decoctum cum Theriaca pau-xillo, idem præstat ferè Carduus Marie. Ad hæc v. su-doris Quantitas est sec. necessitatem, cum viribus agri ta-mèn comparatam, ad horam unam ut plurimum, plus minus, pro ut supra suò loco dictum. In venenatis Publi-cis primum quo ad Cheirurgiam sciendum, eas ferè non referen-

referendas esse ad Regulas & canones de Sanguinis missio- Gal. i. Ep.
ne, quā ex contagio sint, ταγματικού, & tantum præsens com. i.
sit periculum, quod omnes ordine promiscuō cuiuscunq; a-
tatis & conditionis invadit & perimit, adeò ut Deos eti- Gal. ibid.
am pro Curatione consuluerint veteres teste Galeno. Ad- Paul. 2.c.35.
mittitur tamēn quod Paulus expressè docet, uti in omni Gal. 3. Ep.
bus magnis infestantibus morbis, venæ sectio, si manifesta
ad sit Plethora & virium robur (Gal. de sectis) ex pulsibus
deprehensum, pro relevanda natura ab onere, dum venæ
in immodica repletione perspiratus destituuntur, & Calor,
nativus Venis Sanguine repletis extinguitur, utq; reli-
quum Materiæ peccantis superari possit (vid. Fern. Ther.
l. 2. c. 13.) præsertim ubi utriusq; & contagij & putredini
signa adsint. Cautē tamēn illa fiat, licet ut præsentan- Id. de Nat.
neum & unicum auxilium alicubi à Gal. prædicetur (lib.
de. venæ sect. contrà Eros.) parceq; Sanguis mittatur, ne
ager vires amittat nimiō, quod naturæ inimicum, iuxta
Hippocratē, qum morbo ipse alias per venenum fortissimū
naturā gravissimō et nimio impetu oppugnet, etiāsi Causæ
sectionis adsint: quin & rectius bis de die mittere cōueniet,
quā semel in quantitate magna, si omnino plethora requirat,
qum quod paulatim fit tutum sit, ut idem ait Hippocra-
tes, & Debole iteratum fortius adæquet. In primis Cau-
tio requiritur ubi Bubones aut Exanthemata aliqua per
naturam criticè extrusa proruperint, qum ob copiam,
quam gravitas necessariò sequitur, natura istud faciat, &
omnino pressa plethora & febri præsenti relevalione iu- Gai. de
vanda, ne tamēn venenum missione Sanguinis intrà ve- Plenitud.
nas ita retrahatur. Quo in casu non absq; ratione quidam
Cucurbitulas Bubonibus & Carbunculis, dum vena seca-
tur, sine scarificatione imponunt, quæ venenum retineant
in loco, quo natura promovit, vel etiā magis eliciant.

Iro

Pro Loco a. sectionis veteres practici; in plenitudine,
Mediam Dexteræ constituunt, cum multa missione, si a-
bundet Sanguis; postea sinistram, quod utraq[ue] Cordi æquè
sit vicina; si circa cervicem & aureis aliquid prodierit,
Cephalicam; se sub axillis basilicam vel medianam, siq[ue]
hec non conspicatur, in manu propè digitum auricula-
rem: si v. circa pudenda sit eruptio in pede eius lateri ve-
nam volunt aperiri. Hecq[ue] de admissione mittendi Sang-
vinis.

Quandò v. sit omnino mittendus, communis quidem
est sententia post horam XXIV tam miti jam non opor-
tere: sed hec oportet non saltè considerare tempus, sed
morbū in primis, temperamentum vel complexionem &
vires: haec si opprimuntur, intermittenda missio; si minus
deficiunt, & corporis complexio ac morbus, cuius magni-
tudo & vehementia non postremas Indicationum præbet
moderationes, hoc flagitant, vel secundò vel tertio etiam
& lib. 6. c. 40. die opportune interdum mittitur, ita tamē ne præpotens
causa unquam negligatur, & propter morbi magnitudi-
nem circa causam melius est prævenire periculum deicta-
rum virium. Sic ubi plenitudo non est, adeoq[ue] nec inde
de virium oppressione metus & venenum ex contagio pro-
Gal. de sectis. pemodum solo, ibi non est mittendus Sanguis. Misso n.
Sangvine, ubi non abundarat, virtutes debilitantur, Spi-
ritus, Naturalis calor, & Sanguis vitæ thesaurus perdun-
tur, humoresq[ue] ita commonentur, ut excitatum venenum
magis dominetur: & quam pericolosum sit mittere, expe-
C. Sc. p. 1152. rientia docet, qua observamus multò plures post sectionem
interire quam servari, quo minus adeò faciles ad eam es-
se debeamus, quin videamus nequid temere & absq[ue] ratio-
ne faciamus ac potius cito citius veneno, quod inspiratione
haustum, foras per Pharmaca ejiciendo occurramus. De-
hortan-

bortantur à phlebotomia etiā Senectus atq; etas teneri-
er, que & ipsa contagij. ejectionem per Diaphoresin & An-
tidota quibus virtus roboretur, suadent. Porrò, quo ad
pharmaciam, primum heic locum habet Clystere adhibi-
tum sub vel ante etiam sudoriferum, aut sanguinis et-
iāmissionem, non ex complurimis & varijs, sed tantum
simplicibus factum, Ex. gr. Ex Decocto Veronicae cum bu-
tyro benè salito paratum, vel suppositorium, quo materia
subtrahatur. Cui quidem recte tūm concurrere tūm vi-
cissim per intervalla aliquot (nec. n. crebrò vel continuè
fieri debet, ut adsuescat venenum forte in impuro corpore
& putredinali nimis spiritu) succedere Garargisationem,
Lactis calentis, venenosum halitum inspiratione attractum
ad se allicientem tām propatheiā verāratio quām manife-
sta Experientia testatur. inde mox & citius substituun-
tur Antidota Expulsiva fortiora (quamvis certissimum
soli Deo notum statuat Crato, & propè verum dixisse ex-
istimatur etiā Hippocrates Senex, τα Ουσιά Condīuata
& λύει τὰ εὐδημίαν. λοιμικοῦ πάθεις) ut camphora
cum Zinzibere & Sulphure recte preparato, vel Cornu
Cervi, Bolus (cuius dr. j. cum Aqua Rosacea & vino
Avicenna dedit) & Terra Sigillata iuxta Galen. & eti-
ām cum Sem. Sinapi albi & Scabiosa, item Theriaca, Trag. Herb.
Mithridatum ex juscule vel Aqua Scabiosæ, Iaceæ ni- p. I. c. 21. 127.
græ, Anagallidis; vel si maior est vis morbi, Nux vomi-
ca, Boletus Cervinus commendatur; rectiusq; Theriaca.
Andr. seu Antidotus Galene (Gal. de Ant. l. 1.) quo Gal. de Ther.
Ælianus Metius, Galeni præceptor, in Italia ad miracu- ad Pamphi-
lum usus pestilentes plurimos curavit; eaq; ex Decocti lum.
Rad. Chelidonia Maioris vel Petasitis & lappa maior.
cum Gentiana & Zedoar. facti cum Aceto Rosaceo aut fl. Trag. p. I. c. 33.
Tunica. unc- iij. vel. iiij. pulverisata v. superiora cum

C

Theria-

V.C.Sc.p.1112

ibid.p.1150.

1155.

p. I. c. 21. 127.

Gal. de Ther.

ad Pamphi-

lum.

Trag. p. I. c. 33.

Gal. de
Ant. I. 2.

Lib. I. Pract.
c. 89.

C. Sc. p. 1151.
1152.

Theriaca admixta, vel solum etiam, exhibenda pro fu-
dando ad hor. j. vel i $\frac{1}{2}$ item expertissimum ante aliquot
annos passim, & nuper Goldbergæ saeriter peste grassan-
te notavimus subsidium in Aqua Nucum (quæ & ap. ve-
teres Mijs Apollonij contra venena ingrediuntur) Aceto-
sa majori, descriptione Wernerij vel Cratoni Coch. iij vel
iv. cum sudandi regimine per intervalla quantitatis ferè
vel dimidij diei instituto et repetito, sequente Quietè ad di-
midium Diei, facta Roboratione cordis, item ventriculi per
Crustam panis cum Aceto & Absinthio. Medicus ille D.
Maximiliani Herbarius proponit pulverem quandam
è scordio, Galyopsi alba & cotoneis factum, exhibendum
quantitate pugilli in Oleo Scorpionum rectè facto. Item
Electuarium factum è Galeopsis alba radicibus & herba,
Moly sive Allio sylvestri, pimpinella, Sinapi albo, An-
gelica, addendo tantundem ferè Theriaca Augustana op-
timæ. Dosi quantit. 3. pisor. in Coch. j Ol. Scorpionum.
Idem sive licet de Herbis, Radicibus, Extractis & sali-
bus Juniperi, Absinthij, Diptamni albi, Scordij, Tana-
ceti, Verbenæ, Veronicae, Cardui, Fraxini, Angelicae,
Scabiosæ, & maximè de Sale Epidemiali nostræ Com-
positionis et usus in omnibus Morbis Epidemialibus nostris
iam plurium Annorum experientia successus dexterimi:
quem item pollicemur de Theriaca Theophræ Paracelsi vel
Nostra etiam, insigni antidoto, plurimò usu contrà vene-
num alias quoq; probato ac penes nos domi cum alijs secre-
tioribus reservato. Præterea præsentissimum ex proprieta-
te sua per se preparatio viperarum fuit, tūm & Decoctum,
succus inspissatus, & pulvis verbene, & vegetissimò spiri-
tu Extracta Magisteria illa totius Abased tūm sola tūm
cum Theriaca & croco vel Mithridatio vel Lap. Bezoar
ac Aqua Nucum præstantissis Antidotis, vel cum sali-
bus

bus suis hausta, nostrâ experientiâ manifestam venenâ
Centro desurbationem molientia. Qvod itâ ferè in prin-
cipio se habet cum pulvere Tormentillæ cum Theriaca &
Aqua propria sepius sumto, vel Aqua stillatice Cornu Avic. I. 2. tr.
Cerui Junioris. Crato III Coss. Archiates ad modum com- 2. f. I.
mendat Aquam quandam Vratislaviae usurpatam ex spi-
ritu vini cum Corallina, Zedoaria, Gentiana, Angelica, 2. Barth. de
Tomentilla, Boleto Cervino, Theriaca & Mithridatio
additis tribus sandalis Camphora & Moscho destillatione Cr. Cō.Sc.C.
paratam, cumq; Aq. Cardui benedicti, Scabiosæ & scordij 276.
sumtam à 3. j. ad unc. iij. uti & Medicamentum Regium
Aqua vite in peruetusto libro scriptum, nempè Destilla-
tum vini Malvatici per cineres octies factum, cui infun-
dantur Rad. Tormentillæ, serpentariae, Angelicae, Ze-
doariae, Cort. Citri opt. à carne mundat. & tenuiss. Cina-
momi interior: stent in loco calido per biduum aut triduum,
expressis & per triplex linteum fusis & abiectis, rursus
huic Destillato seu Elixir in aliquo vitro infundantur sub-
tili nodulo, sperma ceti recentiss. Ambra. elect. Rhabarbar.
opt. an. Moschi puri aliq. Vasculo opt. clauso & servato.
Datur unc. j. cum Aquis supra nominatis, addito insuper
pulvere Cornu Cerui anterior. unicornu an. 3. j. Terr. si-
gill. 3. ss. Margar. splend. smaragd. ignem sustinentis an.
scr. ss. Camphoræ gr. viij. forte & Lapid. Bezoar gr. v. vel
vi. Qui pulvis & singulis tribus horis primo die propinan-
dus ad scr. j. cum Aquis Nympheæ, acetosæ & borraginis.
Laudatissimum est Electuarium è Rad. Dictam. Tor-
mentilla an. unc. ss. succini albi 3. j. Camph. 3. ss. Hyacinth.
præp. Auri sol. vel subtilit. limati & suc. limon, vel ace-
to Citri præpt. an. 3. j. pul. pul. subtil. misc. & aspergan-
tar aliquoties Aqua Cardui, in qua decoq. Zinzib. addit.
Ther. unc. j. ss. Syr. Scord. parum. dos. 3. j. ss. Eximij, quoq;

Medcamenti loco sunt ipsa Aqua Philosophica seu Theriacalis & Acetum Theriacale, quæ duo sudorem copiose eliciunt, & totius Corporis insignem mutationem immelius præstant. Commendatus etiam olim est communiter pulvis ex Tormentilla, Diptamno albo, Boletu cerv. Santalis rub. & Camphora ex ijsdem Aquis, additâ etiam Theriacâ vel Mithridatiō, si morbus seviat: ad quem post sudorem pro hor. 3. vel 4. assumatur Bolus Armeni & Terrasigillata cu n Aq. rosacea; vel & loco illius pulveris ille, qui Recipit tantum Bolum Armen. 3. β. Marg. præpar. Boleti Cerv. an. scr. β. Tormentill. 3. j. vel qui R. Dictamni, sandal. rub. Boli armen. an. 3. iij Camph. 3. j. Mista. Sic in usus est Potio confecta ex Aquis Tormentillæ & Cardui cum Theriaca, Terra sigillata vel Bolo, addito parum Camphoræ (cautè tamèn si ad Cr. de pest. sit Dolor Capitis & Vigiliæ) & Aceti rosacei, quod etiam sudore non succedente veneno resistit: Cui subiicitur commodè Electuarium Theriacale de succis, quod videri potest ap. Cratonem. El. Camphoratum Kegleri, minus tum est Diasulphur (vel Sulphur) licet propter Expulsionem & sudorem non sit contemnendum, modò falsa præparatione non degenerarit. Tutissimum est Tanacetum decoctum cum Aqua vel Cerevisia & aceto; in aestate calidore loco eius, vel addi potest Acetosa cum Camphora, si vis efficacius, & Scordio vel Carduobenedicto. Præterea Generosiora sunt Extracta Theriaca, Angelica, Enula vel har. Salia cum Aquis appropriatis fortiter expellentia. Silesia nostræ Metropoli à plurimis annis frequentissimus fuit Pulvis D. Hessi Theologi quidam dosi 3. j. in Aquis toties memoratis, quem Crato jubebat dari in Aquas & aceto Decoctionis Tanaci præsertim si aer non sit calidior, ad mixtis etiam in aestate Bolo Armeno, Oculis 69. vel

vel Cornu Cervi. Et sunt eius generis hic pertinentia Alexipharmacum innumera ap. Autores & publicos pharmacopolas, qualia sunt pulvis Florentini (ut & à Magnatibus collecta, sicut Imper. Maximilianus magno velumine ea collegisse scribitur) Wildij de Euphorbio, Theriaca & Antidotus Matthioli, Cratonis Germanica, curativum Regis Ungariae per Ludovicum de Leonibus, Pulv. Diaphoreticus Pragensium, item Florentinorum, Electuarium Gesneri, potio præservativa Eiusdem, item Aqua Gedanensium, Omnium v. q. dictorum commune. Receptaculum & Armarium est Antidotus Matthioli scriptum in Dioscoridem, propter nimium fere plurium specimen congeriem aliquibus etiam odiosa. Mirificè tamè reliquis fermè prefertur Radix Cucumeris sylv. Trita in mortar. cum folijs tenellis semper vivi, apij, & coriandri additò melle & piperis modicò, quod servat. in vase stanneo, sunt. quant. Nucl. Avell. in vino opt. præservet ab aëre venenato, tutò faciat cum infectis versari, & correspondum certò sanet. Camphora etiam & Ol. Vitrioli palmam obtinent, quod tenuissar. sunt partium & pl. efficacia, item Sulphur præpar. & eius Oleum. Inveniuntur & Talia R. Theriace opt. 3 j. Smaragd. gr. v. Sem. Citri Scord. an. scr. ff. Aq. Nucum aut Veron. acetosæ, Scabiosæ, Aceti. unc. iiij. Misc. item. R. Aq. Bugloss. unc. iiij. Margar. præpar. scr. j. ff. Misc. f. haust. item R. Ther. elest. Sp. Liberant. an. 3. ff. Pulv. Dict. Zedoar. Terr. sig. Croci. Boli Armeni an. scr. ff. Aquæ Scab. Samb. an. unc. j. ff. Aceti. unc. ff. Misc. pro potione. Item R. Boli Armeni aliquot. loti. unc. j. Rad. Torm. Dictamni, Tunicae, Sandal. rub. an. 3. j. Ras. Ebor. Spodij, Cortic. Citri an. 3. ff. Marg. splend. scr. ij Fragm. Rubin Granat, Smaragd, Saphir. Hyacinth. an. scr. j. Ras. Vnic. dr. ff. M. f pul-

vii. Itēm. potio tal. R. vni Cornū, Cor. C. usq., Scord.
vn scr. j. Camph. gr. iiij. Syr. de Cort. Citr. unc. j. Aq.
Veron. unc. j. M f. haust. item R. Ther. Vet. 3. j. El.
de ovo. 3. β. Ol. Vitr. gut viij. Aceti fort. unc. j. Aq.
Borrag. unc. ij Misc. item R. Myrrh. Croci, os de c. c.
Dictam. alb. an. scr. ij Zinzib. alb. unc. β. Camph. 3. j.
β. Zedoar. 3 ij scr. ij Tormentil. 3. ij Theriac. Mithrid.
an. unc. ij Misc. pro Elect. it. R. Pulv. Scord. 3.
vi Zedoar. Angel. Caryophillatæ. Torment. Dictam. an.
3. ij Gentiana 3. j. β. Croci. dr. j. Theriacæ veræ unc. β.
Syr. de suc. scord. q. s. pro Elect. Pulvis pro pauperibus
opt. est frigidō tempore ex Diptamno albo, Tormentilla
& Angelica præpar. ex Aqua simplici vel Cardui add:vi-
no quant. s. groß. alb. ad sudandum est efficacissimum ve-
neno evocando. Pro Grauidis ea elegantur, quæ concepto
fætui non sunt inimica; Ventur Tormentilla & Zedoaria,
item C. C. Mithridat. Scabiosa cum Margarithis &
corticibus citri. Conueniunt & Terra sigill. Bolus Ar-
menus, cum Fol. Auri, ex quibus fiant pulveres, Electu-
aria, Aquæ destillatæ, & id genus, prout ars componen-
di monstrat & ap. probatos præceptores & autores disci po-
test, Absq; periculo etiā offeruntur à II. I. & IV. o ad
Utum Mensēm Species Liberant. 3. j. vel Ther. opt. scr.
j. vel scr. j. β. in vino vel aceto, nam propter incendium
Vinum metuendum, Gal. lib. de simpl. Medicam. facult.
C. IX. In Desperatione rejectis per vomitum omnibus An-
tidotis adhuc datō Mithridatiō cum Zedoaria Panis cali-
dus cum Aceto ventriculo impositus venenum attrahendo
à corde dimovere statuitur.

Collig: è Purgantia per alvum in Corpore vitiosis humoribus
Gal. de par. valde pleno & impuro Eadem ferè conceduntur, quæ in
facil. et Art. Privatis venenatis, quibus addi potest etiā Extractum
Rhabar-

Rhabarbari, potio Ruffi descripta à Paulo l. 2. c. 35. à Ve. cur ad Glauberibus tam opere laudata, habità ratione morbi, etatis, con.
sexus & simil. Vomitiones quoq; suadet diligentissimus l. 2. c. 35.
Paulus, ubi superior ventriculus hinc continet, adeo-
què ipsa natura istuc agat. Similiter & per urinas de-
moliri iubet paulatim materias. Est omnium & Commen-
datissimus, eorum quoq;, qui repudiunt Chymica, Calculo,
utraq; & evacuando eis sudorem movendo, Flos Antimo-
nii albus, quem plus quam omnia alia medicamenta pre-
stare experimur, quum seminarium etiam infernè forti-
ter expellat, fatente etiam Cratone, in fortioribus quidem Cr. C.
naturis: Et salis Chalcanti 3. j. maximè successu multi ob- Sch. C. 275.
tulerunt. Quo sanè hunc discursum de veneno in vene. et p. 1151.
natis Febribus propellendo à Corpore, itemq; de tota cura-
tione Febrium Malignarum per sublationem Internarum
Causarum abrumpimus & finimus.

LOCVS IV De Amolitione ac Emendatione CAVSARVM EXTERnar.

Remediorum ad amolitionem vel emendationem Ex-
ternarū Causarum ferè cum Indicationibus paratus in
promptu est Manipulus. In victu (quidem non sit magna
quantitatis, sed, si appetius cecidit, etiam violentus, quum
plurimi qui viriliter agunt & comedunt violenter, absol-
vantur & vivant, autore Avicennā) DIET A de cali- Auic. l. 4. f.
dis jubet fugere Vinum & omnia Aromatis calidioribus I. tr. 4. c. 4.
condita: Vinum tamen tenue purum concedunt quidam,
post aliquot dies à principio, si delirium & dolores alij, i-
tem internum apostema prorsus absunt: de putridis & im-
puris, Cerevisiam non bene defecatam & purificatam adcoq;
turbidam, item Aquas impuras, dulcias vel fætidas: nec
carni-

Carnib⁹ onerandi sunt ægri, nec ovis præsertim butyro coctis
Aër exterior impurus purgatur pyra incendio quod Acronē
Aragantinum factitasse Paulus memorat, & alibi ab
Hippocrate quoq; celebratur Athenis institutum fuisse:
Vndē nos in Caminis Ligna pinacea accendimus, ramu-
los & folia quercus, ligna q; Pyrorum, Malorum, Cotoneo-
rum, Rorismarini. Avicenna plura aliqua nominat:
Circā ægros v. in primis suffumigationem jubet fieri cum
sandalis & camphora & corticibus Granatorum & myrto
et malis et Cytonijs et hebeno & alsegi vel alkkekengi & ta-
marisco & ribes, & ut multiplicetur suffumigatio. In
conclavi calidior emendatur per pharmaciam, ut idem
Avicennas autor est, frigidis odoriferis fructibus & ex-
tremitatibus arborum, frigidar. & linimentis & roratio-
nibus vel debullitionibus sumtis ex fructibus frigidis odoris-
feris & ex Camphora & Aqua rosac. & Santalis, & ro-
getur domus omni die aliquoties, & propriè cum Aqua
rosac. & de salicibus & nenufare &c. fumō etiam factō in
vasculo ære affusa aqua rosar. Violar. Lactucae, Nymphae,
buglossi, vitis Cimarum, & paucō acetō vel communi vel
rosaceō, aut violaceō adiectis Santali rubeis & citrinis, scor-
dio, Cortic. Citri, Granatorum, folijs Rosarum rubea-
rum fol. arantior. Limonum, Cortic. Acacie: Humidus,
putridus, è Cinamomo, Myrrha, vel Thure etiā &
Roremario Camphora, baccis lauri, Thymo, Stachade,
Rutha, Ambra, Musco, Maiorana, pulverisatis: Vene-
natus, odoratu Florum Tunicae, Pomorum Citri, Ange-
licae, Fumo de unicornu, Hyacintho, Rubino, Millefolio
purpureo, Ruta, Arthemisia alba, Et tractet ea manibus
eger & odoret, et verbenam vi in ore mansam teneat. Quā
ratione etiā haud improbari potest Thecam vel pixidem
Antidotis Odoratis, ut p. Spec. Dialiberantis Ferd. Cam-
phora

Favent. de
Feb. c. 5.

phora & similib. subtilissimè pulverisatis repletam crebro
movere ut aér inde attractus fuliginem cordis venenatam
eijciat, & proprium, vite convenientem spiritum robo-
ret. Prunis v. facere fumum in Conclavi agrorum haud
Conducit. Æstate sparguntur in Conclauibus pro putrido,
Flores odorati, vel Poma etiā & pira odorata, modò æ-
gri non sint valdè præsentes, quamvis quidam iubeant non
edere, sed tamè tractare fructus. Incorporatis etiā ijs
possunt fieri poma odorifera. qualium exemplar ap. Mon-
tagn. in Cons. c. de Febr. pestil. cum anthrace. Observatur
tamè ne ista fiant aut in principio statim præsertim Au-
gmenti, aut violentius spargantur aut applicentur, ne
calor naturalis sic retractus ad intrà extraneā frigiditate
magis concentretur: Pro Calidiore Aëre Folia Salicis
sparguntur, acetosæ, nimpheæ, vitis, rubi pomi (Gal.
de par. fac.) ita Aqua fontalis Aceto promista ponitur, lin-
teaq; in his madefacta appenduntur. Temperies victus
Calidioris acquiritur in Dieta, Vitatis Oleosis (nisi He-
tica adsit) quæ ignem nutriant (quamvis in Declina-
tione ad resumendum Corpus Oleum conduxerit agro &
sicco) substitutis Pulpis Avenaceis, Prunorum minorum,
è Fragis, Pomorum acidor. Jusculis ex gallinis macris,
alica, ptisana & hordeato sine sale. Nisi difficultas spi-
ritus cum Lateris dolore adsiduo obstet, Ova sorbilia pa-
nis aqua maceratus, lactuca, refrigeratoria intybus, sor-
bitio ex halica conducunt, de quorum salubritate Gale-
nus rationem reddit, in Commentar. in Lib. Hip. de. sal.
Dieta & lib. de Paratu facilibus, & l. 2. de Med. Comp.
sec. loc. Paulus lib. 1. c. 74. Ex Pharmacia aspersis in Cibis
sandalis rubeis & albis, margarithis; potui impositis folijs
acetosæ, fl. Borraginis & alijs Cordialibus, lactuca item
Eudiviae plantaginis spinachia. Vsurpetur Lac seminum
Fav. c. I.

D

Commu-

Id. c. 3. ib.
id. ib. c. 5.

Gal. 3. Ep.
co: 3.

Id. de Affec.
cognit. & af.
R.
Id. de diffic.
spirandi.

Fav. c. I.

Communium frigidor. item Amygdalar. Corr: assumta
inter Cibum Aqua Acetosa cum Oleo Vitrioli & simili-
bus. Notandum tamèn, quod summè frigida, ut Aquæ
Cucurbitæ, citruli, cucumeris non adhibenda, præser-
tim ubi Digestio expectatur causa internæ, ne hæc in-
crudetur, aut corrigantur submisæ frigidis ut endivia, la-
etucâ, buglossâ, & borragine. Abstinentia sit à vinis
fortioribus et Hispanicis & vitiosis nostris Hungaricis &c.
lib. 4. f. 1.
tr. 4. c. 4.
Gal. Com. de Sal. Diæta.
Contra putredinem in Diæta Avicenna iubet esse acetosa
& desiccativa. Prohibentur Olera, ubi humiditati refi-
stendum, præter lenticulam & brassicam. Substituuntur
Carnes asse perdicum iuvenum, avicularum gallinarum:
Cum cibis & potu miscentur Citrus, Granatus, & Ace-
tosa, pulpa Cerasorum acidior. Citonia Poma, Acetum
omnis generis, Succus limonium, Aurantiorum, præsertim
cum brodijs & pulpis carnium expressus. Competunt &
salsamenta ex Nasturtio aquatico & alijs herbis, siccis, in
primis potentia, putredini resistentibus, & abstineant agric.
ab omnibus cibis pravi & varijs succi, ne maior fomes fiat
putredinis. Et hinc fructus crudi omnes damnantur, præ-
ter Citria Mala, Poma Aurantior. Granator. Limoni-
um recentium, pruna Damascena & simil. Agresta U-
varum immaturarum maximè profæmineo sexu est Con-
ueniens, quibus Acetum non admodum accommodum est.
Ex Pharmacia aspergendum cornu Cervi & Cinna-
momum cum Sacharo (quem Cibum valde Commendat
Avicenna) parcus tamen, Corallia item; Potui im-
mergenda Senecio, Tormentilla, Rasura Cornu Cervi.
in petia, quæ insigniter commendatur. Bibitur & Aqua
Tormentillæ & Acetosæ cum pauca quantitate Olei vi-
trioli, quod maximo fructu putredinem extirpat. gutt.
i. v. vel v. vel ad placitum & gustum: Item Aqua Car-
dui

Avi. lib. de
vinibus.

dui & scordij in primis; item Aq. Hordei vel Acetosae; sin-
gula cum syrups Acetositatis Litri, de succo Limon. Oxy. Montag-
sacharo, Citomior: de Ribibus, de suc. Cardui, de suc. scor- C. 287.
dij illius præstantissimi, prout ferre eiusmodi potest agro-
torum conditio. Quin & eo fine magno cum emolumento
potui præmittuntur usus Tabulati Crotoniani vel Li-
berantis D. Ferdinandi, Diascordij Fracastorij &c. Ali-
quibus addi potest Camphora, sed non nisi ventriculo be-
nè se habente. Aquæ etiam Communis pro potu vel ci-
bo, si impura est, prius sola coquatur, vel etiam inter bul-
liendum iniectis frustis de lateribus coctis purificitur. Car-
richterus iubet uti solâ Aquâ vel tenui Cerevisia, cui
imposita sint Cytonia Mala vel Electuarium de Cytonijs
vel Herba Scrophulariae vel Radix Dipsaci sit Cocta &
percolata, ad præcavenda multa symptomata, quod &
nobis ita videtur esse Conveniens & fructuosum. Sic Ca-
lidius Medicamen si sumendum est, corrigitur Decocci,
succis, Aquis Cichorij, Endivie, Nimpheæ, Margarithis,
Opiô &c. putridum scordio, Veronicâ, sale gemme, Co-
rallijs, Belo Armeniô; Venenatum itidem scordio maxi-
mè, Citrō, salibus Angelicæ, Scordij, Verbene, Baccar.
Juniperi in primis, ut de Nicomedie notum, Terra Sigil-
lata, Cornu Cervi, Croco, plantagine item ex proprie-
te & experientia, horum sc. succis, Aquis, Decocctis, sa-
libus, Oleis & spiritibus artificiose paratis. Actu fri-
gida emendantur calorificis iusculis, aromatisq; parcus
sumtis; crassa & viscida incident & attenuant carduus,
Petroselinum, Feniculum, Tanacetum, chimedrys, cen-
taurea pro morbi quidem ratione correcta & temperata
adiunctis alijs. Egestiones naturales excitantur & pro-
moventur in Dietha iusculis carnium Gallinar. & bovin,
Decocctis prunorum & possularum, spinachie, attriplicis
& simi-

Gal. de Antid
lib. 2.

*Similium. Ex Pharmacia, Decocto Folior. sene cum
Tassulis, & quas multorum annorum usus nobis com-
mendavit, Rotulis Laxatiuis D. Steinmetzij vel No-
dulâ Eiud. Laxativo antè cibum per hor. j. vel ss. usur-
patis & prescriptis in Tractatu Eius de Peste. Reliqua
INDICATA maximum partem pendent. & percuran-
tur à Voluntaria actione & studio ipsius Ægri atque
Medici adhibiti. Et tantum de Febrium Maligna-
rum curatione, quo ad causas ear. auferendas,
quibus ablatis & intemperies aut cessat aut
facilius naturâ & virtute ægri auxiliis
antibus curatur, pristinusq; san-
nitatis status reddit.*

Linné 160

Path. 1720

254 do

